

Ευγένιος Δ. Μαθθιόπουλος

Καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης
Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Πανεπιστημιούπολη Γάλλου
74100 Ρέθυμνο, Κρήτη
τηλ. 28310 77 367
e-mail: matthiopoulos@uoc.gr

Εκπαίδευση

1997: Διδακτορική Διατριβή στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, με θέμα: *Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Μπιεννάλε της Βενετίας, 1934-1940.*

1987: Μεταπτυχιακές σπουδές Φιλοσοφίας της Τέχνης και Αισθητικής (D.E.A.) στο Πανεπιστήμιο Paris I - Panthéon -Sorbonne

1985 : Μεταπτυχιακές σπουδές Ιστορίας της Τέχνης (D.E.A.) στο Πανεπιστήμιο Paris I - Panthéon-Sorbonne

1983: Πτυχίο ζωγραφικής Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας.

Σταδιοδρομία

2014 – μέχρι σήμερα: **Καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης της Δύσης, στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης,** <http://www.history-archaeology.uoc.gr/en>.

2009-2014: Αναπληρωτής καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης της Δύσης, στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης.

2002-2009: Επίκουρος καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης της Δύσης, στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης.

1998-2002: Λέκτορας Ιστορίας της Τέχνης της Δύσης, στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης.

2000-2002: Μέλος ΣΕΠ στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

1995-2001: Επιστημονικός επιμελητής και αρχισυντάκτης του *Λεξικού Ελλήνων Καλλιτεχνών* (εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα, τόμοι Α': 1997, Β': 1998, Γ': 1999, τομ. Δ': 2000).

Διακρίσεις

2016-2019: Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης (ΕΜΣΤ)

<http://www.emst.gr/museum/management>

2016-2019: Πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Ιστορικών Τέχνης (ΕΕΙΤ)

<https://eeit.org/boardofdirectors/>

2012 -2018: Μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών - Ι.Τ.Ε.

http://www.ims.forth.gr/index_main.php?c=35&l=g&d=0

2012- 2017: Μέλος του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Κρήτης

<http://www.uoc.gr/administration-structure/councilmemb/councilmembers.html>

Ερευνητικά ενδιαφέροντα:

Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα προσανατολίζονται στην Ιστορία της Τέχνης στην Ελλάδα του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, και εστιάζονται κυρίως στην παρέμβαση του Κράτους και τον ρόλο των θεσμών στον χώρο της τέχνης, καθώς και των μηχανισμών πρόσληψης της νεωτερικής τέχνης, τόσο στο πεδίο της καλλιτεχνικής παραγωγής όσο

και στα πεδία της ιδεολογίας, της αισθητικής, της θεωρίας της τέχνης και της τεχνοκρατικής.

Έρευνα

2001 - μέχρι σήμερα: Συνεργαζόμενος ερευνητής του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών - Ι.Τ.Ε.

2001 - μέχρι σήμερα: Διευθυντής του προγράμματος *Η τεχνοκρατική στην Ελλάδα*, <http://www.ims.forth.gr/project.php?c=40&l=e&pid=13&d=4>

2020 - μέχρι σήμερα: Επιστημονικός Υπεύθυνος του ερευνητικού προγράμματος (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για Μέλη ΔΕΠ), «Ο Θεσμός των Πανελληνίων Καλλιτεχνικών Εκθέσεων, 1938-1987».

2017 -2020: Επιστημονικός συντονιστής της ερευνητικής δράσης με θέμα *Από το τοπίο των ρομαντικών στην τέχνη της γης. Αναπαραστάσεις του τοπίου του ελληνικού χώρου στις τέχνες από τον 18^ο μέχρι τα τέλη του 20ού αιώνα (ζωγραφική, χαρακτική, φωτογραφία)*, στο πλαίσιο του διεπιστημονικού ερευνητικού προγράμματος ΜΕΤΟΠΟ (Μεσογειακά Τοπία του Πολιτισμού) του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών – ΙΤΕ.

2012 - 2017: Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του ερευνητικού προγράμματος *Athènes-Paris / Αθήνα-Παρίσι, 1945-1975*. Το πρόγραμμα είχε συνδιοργανωθεί από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών - Ι.Τ.Ε. και το Μουσείου Μπενάκη.

2013 - 2015: Επιστημονικός συντονιστής της ερευνητικής δράσης με θέμα *Νεωτερισμός και «ελληνικότητα» στα πεδία της τέχνης και της τεχνοκρατικής*, στο πλαίσιο του διεπιστημονικού ερευνητικού προγράμματος ΕΛΙΣΤΟΚΑΙΝΟ (Ελληνική Ιστορία της Καινοτομίας. Οι κοινωνικές προϋποθέσεις της καινοτομίας: Όψεις της ελληνικής εμπειρίας) του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών – ΙΤΕ.

2008-2012: Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του ερευνητικού προγράμματος *Paris-Athènes 1919-1939: Le double voyage, Παρίσι-Αθήνα 1919-1939: Το διπλό ταξίδι*. Το πρόγραμμα είχε συνδιοργανωθεί από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών - Ι.Τ.Ε. και το Μουσείου Μπενάκη.

2003-2011: Συνεργαζόμενος ερευνητής του Μουσείου Μπενάκη.

Επαγγελματική δραστηριότητα

Μέλος του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος (Ε.Ε.Τ.Ε.)

Μέλος της Εταιρείας Τεχνοκριτών Ελλάδος (ΑΙCΑ)

Ιδρυτικό μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Ιστορικών Τέχνης (Ε.Ε.Ι.Τ.)

Δημοσιεύσεις

Έχει δημοσιεύσει 7 βιβλία, έχει επιμεληθεί ή συνεπιμεληθεί 6 τόμους και έχει δημοσιεύσει περισσότερα από 50 άρθρα σε συλλογικούς τόμους, καταλόγους εκθέσεων, πρακτικά συνεδρίων και επιστημονικά περιοδικά.

Βιβλία

2019: *Η έννοια της «γενιάς» στην περιοδολόγηση της Ιστορίας, της Ιστορίας της Λογοτεχνίας και της Ιστορίας της Τέχνης*, ΠΕΚ, Ηράκλειο.

2019: *Κοσμάς Ξενάκης: Χασάπηδες και κριοφόροι*, ΜΙΕΤ, Αθήνα.

2018: Evgenios D. Matthiopoulos (ed.), *Art History in Greece. Selected Essays*, Association of Greek Art Historians – Melissa Publishing House, Athens.

2017: Έφη Αβδελά, Δημήτρης Αρβανιτάκης, Σωκράτης Πετμεζάς, Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος κ.ά. (επιμ.), *Φυλετικές θεωρίες στην Ελλάδα. Προσλήψεις και χρήσεις στις επιστήμες, την πολιτική, τη λογοτεχνία και την ιστορία της τέχνης κατά τον 19ο και 20ό αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης - Εκδόσεις Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης, Ηράκλειο.

2008: *C. Parthénis. Η ζωή και το έργο του Κωστή Παρθένη*, εκδόσεις Κ. Αδάμ, Αθήνα.

2008: Γιώργος Πετρής, *Επιθεώρηση Τέχνης. Τεχνοκριτικά κείμενα 1953 - 1986*, επιστημονική επιμέλεια – εισαγωγή Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος, ΑΙΣΑ-Ελλάς, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Αθήνα – Ηράκλειο.

2006: *J. Mita. Η ζωή και το έργο του Γιάννη Μηταράκη (1897-1963)*, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα.

2005: *Η τέχνη περοφυεί εν οδύνη. Η πρόσληψη του νεορομαντισμού στο πεδίο της ιδεολογίας, της θεωρίας της τέχνης και της τεχνοκριτικής, στην Ελλάδα*, Ποταμός, Αθήνα.

2004: Evgenios D. Matthiopoulos, Elena Hamalidi, Katerina Koskina (eds.), *Contemporary Greek Artists*, Athens, Melissa Publishers.

2003: *Η ιστορία της τέχνης στην Ελλάδα*, πρακτικά Α΄ Συνεδρίου Ιστορίας της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 2000, Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος, Νίκος Χατζηνικολάου (επιμ.), Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο.

2000: Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος (επιμ.), *Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών*, τόμ. Δ΄: Μέλισσα, Αθήνα.

1999: Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος (επιμ.), *Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών*, τόμ. Γ΄: Μέλισσα, Αθήνα.

1998: Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος (επιμ.), *Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών*, τόμ. Β΄: Μέλισσα, Αθήνα.

1997: Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος (επιμ.), *Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών*, τόμ. Α΄: Μέλισσα, Αθήνα.

Επιλογή δημοσιευμάτων

«Θραύσματα σκέψεων για την τέχνη του Αλέκου Λεβίδη», στο Αλέκος Βλ. Λεβίδης, *ΜυθΙστορικά*, κατάλογος έκθεσης, Μουσείο Μπενάκη - Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, Άγρα, Αθήνα 2019, σ. 7-23

«Η “γενιά του ’30” στην ιστοριογραφία της νεοελληνικής τέχνης: η προβληματική χρήση ενός αδιευκρίνιστου όρου και η κατασκευή μιας ανύπαρκτης “γενιάς”

καλλιτεχνών», στο Αρετή Αδαμοπούλου, Λία Γυϊόκα, Κωνσταντίνος Στεφανής (επιμ.), *Ε' Συνέδριο Ιστορίας της Τέχνης: Ζητήματα ιστορίας, μεθοδολογίας, ιστοριογραφίας*, Gutenberg, Εταιρεία Ελλήνων Ιστορικών Τέχνης (Ε.Ε.Ι.Τ.), Αθήνα 2019, 499-515. <http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=2535>

«Lettres de Paris» : La réception de l'art contemporain dans le champ de la critique d'art à Athènes dans l'entre deux-guerres», στον συλλογικό τόμο: Lucile Arnoux-Farnoux - Polina Kosmadaki (επιμ.), *Le double voyage : Paris-Athènes, 1919-1939*, EFA, Αθήνα 2018, σ. 107-119.

<http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=335>

«Ο ρόλος της Μπιεννάλε της Βενετίας στην υποδοχή της αφηρημένης τέχνης στην Ελλάδα κατά τα χρόνια 1958-1964», στον συλλογικό τόμο: *Χρώματα. Μελέτες για την τέχνη*, Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Μιλτιάδη Μ. Παπανικολάου, επιμ. Μαρία Δ. Καγιαδάκη, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2018, σ. 621-650.

«Σκέψεις για τις ιδεολογικές αναζητήσεις του Φώτη Κόντογλου κατά τα χρόνια του Μεσοπολέμου: Ο κύκλος των συνεργατών του περιοδικού Φιλική Εταιρία και η συμβολή του Κόντογλου στην επιμέλειά του», *Φώτης Κόντογλου: 50 χρόνια από τον θάνατό του. Νέες προσεγγίσεις του έργου του*, Ημερίδα στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο 10 Δεκεμβρίου 2018 (υπό έκδοση).

«Είναι από τη θεία ράτσα με το δώρειο αίμα και τους δώρειους τρόπους: “Φυλετικές αντιλήψεις” στον λόγο περί τέχνης στην Ελλάδα», στον συλλογικό τόμο: *Φυλετικές θεωρίες στην Ελλάδα. Προσλήψεις και χρήσεις στις επιστήμες, την πολιτική, τη λογοτεχνία και την ιστορία της τέχνης κατά τον 19ο και 20ό αιώνα*, επιμ. Έφη Αβδελά κ.ά., Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης - Εκδόσεις Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης, Ηράκλειο 2017, σ. 383-410.

<http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=1196>

«La réception du symbolisme en Grèce à travers l'œuvre de Costis Parthénis pendant la période 1900-1930», στο Catherine Méneux - Adriana Sotropa (éd.), *Quêtes de modernité(s) artistique(s) dans les Balkans au tournant du XXe siècle*, actes du colloque organisé à Paris les 8 et 9 novembre 2013, Université Paris 1 Panthéon Sorbonne, site de l'HICSA et du centre François-Georges Pariset, mise en ligne en avril 2016.

http://hicsa.univ-paris1.fr/documents/pdf/PublicationsLigne/Colloque%20Balkans/02_1_matthiopoulos.pdf

«Ο Παρθένης στην Κέρκυρα (1912-1917): Από τον συμβολισμό και τον φωβισμό στον κυβισμό», στο *Ο Κωνσταντίνος Θεοτόκης και «Η Συντροφιά των Εννιά»*, πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας, επιμ. Αλέξανδρος Ν. Τενεκετζής, ΕΠΜΑΣ - Παράρτημα Κέρκυρας, 30 Νοεμβρίου 2013, Κερκυραϊκή Άποψη, Κέρκυρα 2016, σ. 51-74.

«Ζντάνωφ ή Πικάσσο; Το δίλλημα της μαρξιστικής αισθητικής και κριτικής της τέχνης στην Αθήνα μετά την Απελευθέρωση», *Τα Ιστορικά*, τχ. 62, Ιούνιος 2015, σ. 135-160. Αναδημοσιεύτηκε στο Νικόλας Μανιτάκης - Servanne Jollivet (επιμ.), *Ματαρόα, 1945. Από τον μύθο στην ιστορία*, Ασίνη, Αθήνα 2018, σ. 133-160.

«Ο κόσμος της τέχνης στην Αθήνα μετά την Απελευθέρωση / Le monde de l'art à Athènes après la Libération», ανακοίνωση στην ημερίδα Το ταξίδι του *Ματαρόα*. Πορτραίτο μιας εξόριστης γενιάς, Ημερίδα, στο πλαίσιο του τετραετούς ερευνητικού προγράμματος *Athènes-Paris 1945-1974 / Αθήνα-Παρίσι 1945-1975*, Institute Français de Grèce, Αθήνα 11 Οκτωβρίου 2013 (υπό έκδοση).

<http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=1014>

«Ο Παρθένης στον Πόρο: Νέα άγνωστα αρχαιικά τεκμήρια», στον κατάλογο της έκθεσης *Ο Κωστής Παρθένης στον Πόρο*, επιμ. Γιάννης Σουλιώτης, Πολιτιστικό Κέντρο, Κτίριο Συγγρού-Τσίλερ, Πόρος 2013, σ. 7-19.

«Βάλιας Σεμερτζίδης: Ένας κομμουνιστής ζωγράφος στα χρόνια του Εμφυλίου», *Ιστορικά*, τχ. 57, Δεκέμβριος 2012, σ. 505-515.

«Αστισμός και παράδοση: ένας γάμος από έρωτα ή από συμφέρον;», στο *Ελευθέριος Βενιζέλος και πολιτιστική πολιτική*, πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου, επιμ. Τάσος Σακελλαρόπουλος, Αργυρώ Βατσάκη, Μουσείο Μπενάκη 2008, Μουσείο Μπενάκη – E.I.E.M. «Ελευθέριος Βενιζέλος», Αθήνα-Χανιά 2012, σ. 111-147.

«Οι καημοί της χαρακτηριστικής και το θείο κοπίδι...», *Τα Νεφούρια – Αφιέρωμα στον χαρακτήρα Γιώργο Οικονομίδη*, τχ. 27, Καλοκαίρι 2011, σ. 8-16.

«Τρεις Έλληνες εικαστικοί καλλιτέχνες και πολιτικοί πρόσφυγες: Μέμος Μακρής, Γιώργης Δήμου, Στέλιος Αναστασιάδης», ομιλία στην Επιστημονική Ημερίδα: *Ελληνικές κοινότητες πολιτικών προσφύγων στην Ανατολική Ευρώπη*, Βουλή των Ελλήνων, 13 Δεκεμβρίου 2011, <http://blip.tv/foundationparliament/mathiopoulos-6032191>

«Από τα αρχεία της *Επιθεώρησης Τέχνης*, 1955-1967», *Αρχειοτάξιο*, τχ. 12, Ιούνιος 2010, σ. 19-46.

«Θεοσοφικές αναζητήσεις και εικαστικές τέχνες: ευρήματα και ερωτήματα από τις πρόσφατες έρευνες των ιστορικών της τέχνης του 20ού αιώνα», στο *Μυστικισμός και τέχνη: από τον θεοσοφισμό του 1900 στη «Νέα Εποχή»: εξάρσεις και επιβιώσεις*, πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 7-8 Δεκεμβρίου 2007, Αθήνα 2010, σ. 165-193.

«Με τη βυθοκόρο των ονείρων στο Canal Grande. Η συμμετοχή του Νίκου Εγγονόπουλου στην Μπιεννάλε της Βενετίας του 1934», στο *Ν. Εγγονόπουλος (1907-1985), εκατό χρόνια από τη γέννησή του. Ο ζωγράφος και ο ποιητής*, πρακτικά Συνεδρίου, Εθνικό Κέντρο Βιβλίου - Μουσείο Μπενάκη, 2007, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2010, σ. 61-78.

«Οι εικαστικές τέχνες κατά την περίοδο 1945-1953», στον συλλογικό τόμο: *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα*, επιμ. Χρήστος Χατζηιωσήφ, τ. Δ2, εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009, σ. 182-237.

«Προσεγγίζοντας με σεμνή αναίδεια τη ζωή και το έργο του Γιάννη Τσαρούχη», στο *Γιάννης Τσαρούχης, 1910-1989*, κατάλογος έκθεσης, επιμ. Νίκη Γρυπάρη, Μαρίνα Γερουλάνου, Τάσος Σακελλαρόπουλος, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2009, σ. 17-60.

«Η θεωρία της “Ελληνικότητας” του Μαρίνου Καλλιγά», *Ιστορικά*, τόμ. 25, τχ. 49, Δεκέμβριος 2008, σ. 331-356.

«Η διαμάχη για την “καθαρή τέχνη”», στο *Στέρης. Έργα από τη συλλογή Κουτουλάκη*, κατάλογος έκθεσης, επιμ. Νατάσσα Καραγγέλου, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, σ. 65-108.

«Η πρόσληψη της αφηρημένης τέχνης στην Ελλάδα (1945-1960), στο πεδίο της κριτικής της τέχνης», πρακτικά Β΄ Συνέδριο Ιστορίας της Τέχνης, επιμ. Νίκος Δασκαλοθανάσης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, 2005, Νεφέλη, Αθήνα 2008, σ. 67-108.

«Οι εικαστικές τέχνες κατά την περίοδο 1940-1944», στον συλλογικό τόμο: *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα*, επιμ. Χρήστος Χατζηιωσήφ - Προκόπης Παπαστράτης, τ. Γ₂, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2007, σ. 263-301.

«La Réception de l'expressionnisme en Grèce, dans les trois premières décennies du XXe siècle», στον συλλογικό τόμο: *Expressionnisme(s) et avant-gardes*, επιμ. Isabelle Krzywkowski - Cécile Millot, L'Improvisiste, Παρίσι 2007, σ. 149-162.

«Ο *Λαβύρινθος* της σύγχρονης τέχνης και η *Βαβέλ* της τεχνοκριτικής στην Ελλάδα», στον συλλογικό τόμο: *Χρήσεις της Γλώσσας*, Επιστημονικό Συμπόσιο, 3-5 Δεκεμβρίου 2004, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Αθήνα 2006, σ. 63-110.

«Η ανακάλυψη ενός “μοντέρνου πριμιτίφ”», στον συλλογικό τόμο: *Γιαννούλης Χαλεπάς. Τραγικότητα και Μύθος*, επιμ. Γιάννης Μπόλης, Δημήτρης Παυλόπουλος, Εκπλους-Πανελλήνιον Ιερόν Ίδρυμα Ευαγγελιστρίας Τήνου, Τήνος 2004, σ. 32-43.

«Η ιστορία της τέχνης στα όρια του έθνους», στον συλλογικό τόμο: *Η ιστορία της τέχνης στην Ελλάδα*, πρακτικά Α΄ Συνεδρίου Ιστορίας της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 2000, επιμ. Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος, Νίκος Χατζηνικολάου, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2003, σ. 419-475.

«Οι εικαστικές τέχνες κατά την περίοδο 1922-1940», στον συλλογικό τόμο: *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα*, επιμ. Χρήστος Χατζηιωσήφ, τ. Β₂, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2003, σ. 400-459.

«Ερμηνεία της συλλογής αντιγράφων βυζαντινής τέχνης», στον συλλογικό τόμο: *Από τη Χριστιανική Συλλογή στο Βυζαντινό Μουσείο, 1884-1930*, κατάλογος έκθεσης, επιμ. Όλγα Γκράτζιου - Αναστασία Λαζαρίδη, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Αθήνα 2002, ΤΑΠΑ, Αθήνα 2006, σ. 77-115.

«Ίδεολογία και τεχνοκριτική τα χρόνια 1949-1967: Ελληνοκεντρισμός, σοσιαλιστικός ρεαλισμός, μοντερνισμός», στον συλλογικό τόμο: *1949-1967: Η εκρηκτική εικοσαετία*, Επιστημονικό Συμπόσιο, 10-12 Νοεμβρίου 2000, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Αθήνα 2002, σ. 363-400.

«Οι εικαστικές τέχνες κατά την περίοδο 1900-1920», στον συλλογικό τόμο: *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα*, επιμ. Χρήστος Χατζηιωσήφ, τ. Α₂, Βιβλιόραμα, Αθήνα [2000], σ. 311-351.

«Από τον “Σύλλογο των Ωραίων Τεχνών” στους “Νέους Έλληνες Ρεαλιστές”. Καλλιτεχνικές ομάδες και οργανώσεις στην Ελλάδα (1882-1974)», στον συλλογικό τόμο: *Εθνική Πινακοθήκη, 100 χρόνια. Τέσσερις αιώνες ελληνικής ζωγραφικής*, επιμ. Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα, ΕΠΜΑΣ, Αθήνα 1999, σ. 154-175.